

Kajaani

Brahenkatu 3

Tontilla suoritettujen kaivutöiden arkeologinen valvonta

3.10.2016–11.10.2016

Riikka Mustonen

KAINUUN MUSEO

Kohde: Brahenkatu 3, kiinteistötunnus: 205-1-34-103

Muinaisjäännös: Kajaanin vanha asemakaava-alue (1000007476)

Johdanto

Kajaanin linnalta nousevan Linnankadun ja Brahenkadun risteyksessä on puutalo, joka on toiminut aikaisemmin mm. kirjastona (Kartta 1). Talo kunnostetaan myymälä/kahvila- ja asuinkäyttöön. Kunnostukset tekee R-collection /Anorak Society Oy. Pihamaalle tehdään mm. terassi ja parkkialue (Kartta 2).

Teemu Mökkönen on tehnyt kaupunkiarkeologisen inventoinnin Kajaanissa vuonna 2001. Hän on määritellyt arkeologisen mielenkiinnon Brahenkatu 3 -tontilla (asteikolla 1-2 ja seurattavat katualueet) numerolla 1. Mökkösen raportin liitteessä 3.1. on vuoden 1659 perspektiivipiirros. Siinä joen rantaviiva on merkitty kulkevan nyt kaivettavan pihan kautta. Liitteessä 3.2., jossa on vuoden 1764 kartta, paikalle on merkitty peltoa. Vuoden 1804 kartassa paikalla on tontti ja peltoa.

Pihatyöt päätettiin valvoa. Valvonnan teki virkatyönä Kainuun Museon arkeologi

Töiden eteneminen

Suunnitelmat olivat seuraavat. Pihalle kaivetaan uusi viemäröinti- ja hulevesijärjestelmä. Vanhat vesiputket ovat metallia 1920–30-luvulta. Romahtaneesta ja puretusta kellarista saadut kivet asetellaan pengerrykseksi pihan reunoille. Pihalle tehdään noppakivipäälysteinen anniskelualue istutuksineen.

Pihatöitä oli jo tehty edellisenä vuonna (ilman valvontaa) ja nyt kaivutyöt aloitettiin täytemaan poistolla. Koneenkuljettajana toimi Ari Rönkkö. Myös kunnostustöiden tekijä Olli Saastamoinen kaivoi pienemmällä koneella. 80 m³ täytemaata kuljetettiin aluksi pois. Rakennuksen eteläpuolelta löytyi iso maakivi ja savea. Sadevesikaivolle tehtiin paikka ja kivi jouduttiin putkea asennettaessa kiertämään. Vanha betonilla täytetty viemärikaivo löytyi maamassojen alta. Se vaihdettiin uuteen. Eriste laitettiin putkien ohella myös pihakiveyksen alle, koska savi on routivaa. Maanpinta nostettiin nykyisen kiveyksen reunaan ja pihan reunoille tehtiin kellarista puretuista kivistä pengerrys. Epäiltiin, että kivet saattavat olla alun pitäen peräisin räjäytetystä Kajaanin linnasta, mutta tästä ei ole faktatietoa.

Koko kaivetulla alueella oli täytemaata. Sen alta paljastui savea. Täytemaassa oli lauta, eläimen luita, lasinen lääkepullo ja muiden lasipullojen kappaleita. Ne eivät liittyneet selkeästi mihinkään maakerrokseen tai rakenteeseen.

Lopuksi

Pihamaalle kaivetuista viemäri- ja hulevesirakenteista on olemassa suunnitelmakartta, mutta tätä ei ole pyynnöistä huolimatta toimitettu. Koska valvonnassa ei tullut esille mitään vanhaan asemakaava-alueeseen liittyviä rakenteita, on töitä dokumentoitu vain valokuvin.

Alueen itäosaan tulee kivituhkapäällysteinen paikoitusalue ja suojaistutuksia sekä autotalli. Paikoitusalueelle on jo vedetty sähkötolpat, joten tältä alueelta on tuskin odotettavissa säilyneitä kerroksia. Olli Saastamoiselle ilmoitettiin, että autotallin kaivaminen vaatii valvontaa. Töitä päätettiin jatkaa seuraavana vuonna pihan itäosassa.

Kajaanissa, 21.8.2017

Riikka Mustonen

Lähteet:

Mökkönen, Teemu 2001. Kajaani – Kajana. Kaupunkiarkeologinen inventointi. Museovirasto. Rakennushistorian osasto.

Karttaliite:

Kartta 1. Brahenkatu 3 merkitty nuolella. Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna.

Kartta 2. Olli Saastamoiselta saatu suunnitelmakartta pihan maanpäällisistä rakenteista.

Kuvaliite:

KMKMV 8198:1 Ari Rönkkö siirtää täytemaata pois. Kuvattu idästä.

KMKMV 8198:2 Kellarista puretut kivet, joita käytetään pengerryksen rakentamiseen.

KMKMV 8198:3 Maata on kuorittu pois. Kuvattu koillisesta.

KMKMV 8198:4 Kaivolle kaivetun kuopan profiilia.

KMKMV 8198:5 Iso maakivi pihassa.

KMKMV 8198:6 Maaprofiilia talon portaiden kohdalla.